

UNIVERZITA KARLOVA
1. lékařská fakulta

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce: Intervence sester v souvislosti s prevencí spánkové deprivace pacientu na jednotkách intenzivní péče

Název diplomové práce v anglickém jazyce: Interventions of Nurses in relation to the Prevention of Sleep Deprivation of Patients Hospitalized at the Intensive Care Units

Autor práce: Bc. Martina Růžicková

Název studijního oboru: MIP Intenzivní péče

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Daniel Jirkovský, Ph.D., MBA

pracoviště: Ústav ošetrovatelství 2. LF UK a FN Motol v Praze

Oponent práce: Mgr. Milena Vaňková, Ph.D.

pracoviště: ÚTPO, 1. LF UK v Praze

Akademický rok: 2015/16

Hodnotící kritéria závěrečných prací

Závěrečné práce jsou hodnoceny slovně, počtem bodů a navrženým klasifikačním stupněm. Oba hodnotitelé (vedoucí i oponent) vypracují posudek, jehož součástí je bodové hodnocení jednotlivých aspektů práce (v daném bodovém rozpětí a struktuře), návrh klasifikačního stupně a jeho slovní zdůvodnění. Součástí posudku bývají také doporučené otázky k obhajobě.

Bodové rozpětí pro jednotlivé klasifikační stupně je pouze doporučené, hodnotitel se od něj může v odůvodněných případech odklonit (vysoký odborný či společenský přínos práce může převážit drobné nedostatky, anebo naopak zásadní pochybení v klíčovém aspektu může být natolik závažné, že práce není doporučena k obhajobě i přes jiné nesporné kvality).

Klasifikace navržená v posudcích není pro zkušební komisi Státních závěrečných zkoušek závazná, ta k posudkům sice přihlíží, ale rozhoduje se na základě průběhu obhajoby a vlastního uvážení. I v případě jednoho či obou nedoporučujících posudků může student závěrečnou práci před komisí obhajovat.

Ústav teorie a praxe ošetrovatelství
1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Kateřinská 32, 121 08 Praha 2
Tel.: 224 961 111
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

Hodnocení jednotlivých aspektů teoretické a výzkumné práce

Hodnocená položka	Úroveň a charakteristika položky a odpovídající počet přidělených bodů	Počet bodů
<p>Abstrakt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsahuje abstrakt všechny klíčové části (výchozí, cíle, výzkumné otázky či hypotézy, použité metody, hlavní výsledky a jejich implikace)? ▪ Koresponduje abstrakt s obsahem práce? ▪ Má abstrakt přiměřený rozsah? <p>(0-5 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň– abstrakt postrádá jasné sdělení ▪ Dobrá úroveň– abstrakt je neúplný nebo v něm chybí jedna či více klíčových částí nebo není konzistentní s cílem, strukturou práce či diskutovanými poznatky ▪ Velmi dobrá úroveň– abstrakt obsahuje všechny položky, ale: jeho vypovídací hodnota je slabá, je příliš dlouhý, je matoucí ▪ Výborná úroveň– kvalitně zpracovaný stručný souhrn obsahující všechny klíčové informace 	<p>2</p>
<p>Abstrakt (slovní hodnocení) Práce obsahuje strukturovaný abstrakt, který však svým obsahem ne zcela odpovídá požadavkům. Informace o metodice výzkumného šetření jsou poměrně vágní, nedozvíme se, jak velký vzorek respondentů byl v rámci kvantitativního dotazníkového šetření autorkou práce osloven. Dále abstrakt neobsahuje ani shrnutí nejdůležitějších konkrétních výsledků realizovaného šetření, uvedeny jsou informace a výsledky obecného charakteru. Klíčová slova, uvedená v abstraktu nepovažují vzhledem k názvu a také obsahu samotné diplomové práce za vhodně zvolená, např. postrádám heslo sestra, ošetřovatelské intervence (sester). První odstavec textu abstraktu je autorkou práce duplicitně uveden také např. jako první odstavec textu kapitoly Úvod (str. 7).</p>		
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Je zdůvodnění práce uvedené v úvodu logické? ▪ Byla zvolena adekvátní literatura a je její záběr vzhledem k tématu dostatečný/úplný? ▪ Je zvolená literatura aktuální? ▪ Je použitá literatura řádně citována? ▪ Je použitá argumentace prezentována standardním způsobem? ▪ Byl dosavadní výzkum podroben kritice? ▪ Je popsána metoda rešerše? ▪ Jsou využívány přednostně primární zdroje? <p>(0-20 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň– odůvodnění nebo rešerše chybí, význam/přínos práce je pochybný, neposkytuje odpovídající oporu pro tvrzení autora, chybí přehled předešlých výzkumů a/nebo nekriticky přejat, reference na práci jiných autorů je nepřiměřená ▪ Dobrá úroveň– pro zpracování diskutovaného tématu byla vybrána adekvátní odborná literatura. V práci je referováno k odpovídající empirické nebo teoretické bázi. Byla provedena rešerše předešlých výzkumů (ale jenom nebo v převážné míře českých), na něž je v práci správně referováno ▪ Velmi dobrá úroveň– byla zvolena a je podrobně diskutována adekvátní odborná literatura k tématu. Popis základních pramenů nebo teoretického rámce je na standardní dobré úrovni a zohledňuje i práce zahraničních autorů ▪ Výborná úroveň– význam a praktické implikace práce jsou dobře definovány. Teoretický nebo empirický základ je dobře popsán včetně práce zahraničních autorů a v práci diskutován. Je předložen odpovídající a kritický přehled dosavadních výzkumů, který odpovídajícím způsobem interpretuje současné poznatky a kontroverze v oboru. Argumentace použitá v práci může být inovativní a pro obor přínosná 	<p>15</p>
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury (slovní hodnocení) Autorka se ve zvoleném tématu v teoretické části práce dobře orientuje a zdůvodnění volby tématu práce je logické. V textu diplomové práce správně a vhodně cituje české i zahraniční prameny (celkem 51 zdrojů včetně 16 zdrojů zahraničních). Autorka práce však nepopsala zcela transparentně postup při vyhledávání tematicky relevantní literatury a zejména pak realizaci vlastní rešerše. Neuvádí celkový počet v databázích dohledaných zdrojů, s nimiž aktuálně v rámci zpracování výsledků empirických studií do podoby přehledového review dále pracovala, ani kritéria pro zařazení či vyloučení nerelevantních textů z dalšího zpracování. Není tedy zcela jasné, zda autorka předkládá systematický přehled literatury k tématu v teoretické části práce. Navzdory tomuto nedostatku mohu konstatovat, že teoretická část práce je nejhodnotnější součástí celé práce, včetně např. subkapitoly 2.4.4. zaměřené specificky na faktory prostředí ovlivňující spánek také na</p>		

oddělení intenzivní péče a kapitulu 2.6. nazvanou: „Ošetrovatelský proces u pacienta s poruchou spánku“. Avšak i zde jsou drobné nedostatky. Autorka např. na str. 21 předkládá přehlednou tabulku potřeby spánku v závislosti na věku, avšak v tabulce je prezentován pouze dětský věk, bez pokračování a přesahu do dalších stadií periodizace věku (dospělost, stáří).

<p>Použité metody a logika struktury práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou jasně stanoveny a zdůvodněny cíle práce, výzkumné otázky či hypotézy? ▪ Je zdůvodněna volba použitých metod (rozsah a metoda výběru vzorku, tvorba, zpracování a analýza dat)? ▪ Jsou všechny použité metody a postupy dobře a podrobně popsány, umožňuje popis replikaci? ▪ Byla věnována pozornost reliabilitě a validitě dat? <p>(0-20 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy ve výběru nebo popisu jedné nebo více částí práce, zvolené metody neodpovídají cílům, otázkám či hypotézám ▪ Dobrá úroveň– základní části práce jsou popsány na dostatečné úrovni a umožňují porozumět použitým metodám a postupům ▪ Velmi dobrá úroveň– všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a odpovídají současné vědecké praxi ▪ Výborná úroveň– všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a splňují nároky na vědeckou práci, mohou být inovativní a pro obor přínosné 	<h1>8</h1>
---	---	------------

Použité metody a logika struktury práce (slovní hodnocení)

Práce, zejména její 3 kapitola, nazvaná autorkou Metodologie a výsledky, není logicky strukturována a její text se tak stává pro čtenáře nepřehledným. Nejprve autorka v jejím úvodu stanovuje na str. 33 cíl práce („*Cílem práce bylo zjistit názory sester pracujících na jednotkách intenzivní péče a anesteziologicko-resuscitačních odděleních na uspokojování potřeb v souvislosti se spánkem a odpočinkem u hospitalizovaných pacientů a zmapovat, jaká opatření využívají pro zabránění výskytu obtíží v této oblasti*“), včetně cílů dílčích, které jsou však formulovány obecně a nejedná se o formulaci specifických výzkumných otázek a cílů samotného empirického šetření. Tyto jsou autorkou specifikovány až na str. 54-55 (v kapitole diskuze) jako formulace hypotéz výzkumného šetření. Následně je autorkou teoreticky popsán, avšak nikoli zdůvodněn zvolený postup (metodologický). Je zřejmě diskutabilní, zda byl vhodně zvolen kvantitativní design, vzhledem k tomu, že autorčiným záměrem bylo zjišťovat názory sester, které by bylo dle mého mínění, vhodnější analyzovat na základě realizace kvalitativního šetření a nikoli šetření kvantitativního – pomocí dotazníku. Výzkumné cíle jsou stanoveny neadekvátně, hypotézy jsou stanoveny konkrétně, avšak jejich testování pomocí autorkou zvolené metodiky nevnímám jako smysluplné, zejména vzhledem k velikosti vzorku respondentů (n=75). Autorka práce opomněla explicitně popsat nejen způsob výběru vzorku respondentů, ale zejména jeho velikost nepovažuji za přiměřený pro formulaci důvěryhodných závěrů výzkumu, také vzhledem k tomu, že autorka uvádí, že návratnost dotazníku byla od 75 respondentů z celkem 100 oslovených. Současně se však na str. 53 dočítáme, že nebyly autorkou vyřazeny ze statické analýzy a zpracování dat neúplně vyplněné dotazníky (!), kdy na základě výpovědi autorky délku praxe uvedli pouze 62 respondenti. Celkový počet analyzovaných dotazníků měl být tedy dle mého názoru pouze 62 (n=62), což nepovažuji za dostatečné také vzhledem k tomu, že autorka v dalších částech práce získaná data a jejich vzájemné vztahy analyzuje na základě použití např. Pearsonova chí-kvadrátu (využívaného pro posouzení vztahu mezi dvěma proměnnými, jež však nejsou ve výzkumných cílech explicitně a jednoznačně stanoveny) a stanovuje směrodatné odchylky. Zavádějící údaje – výsledky analýzy dat autorka prezentuje, dle mého názoru, také např. na str. 60 v kontingenční tabulce č. 6. Opětovně pracuje s celkovým počtem odpovědí 75 (celková četnost 75), avšak na str. 49 (obr. č. 26) se dočítáme, že celkem 19 respondentů položku nevyplnilo (na základě autorčiny instrukce v dotazníku: „*V případě, že se při své práci neseťkáváte s uměle ventilovanými pacienty, prosím, přejděte k další otázce.*“) Celkový počet odpovědí pro tuto analýzu dat měl být tedy 56 (n=56) a nikoli autorkou uváděné číslo (n=75). Kontingenční tabulka č. 9 opětovně pracuje s celkovým počtem 75 respondentů, přičemž specializovanou způsobilost dle autorkou uváděných údajů získalo pouze 43 respondenti (srov. str. 54). Takovýchto nesrovnalostí se vyskytuje v práci celá řada, je tedy diskutabilní validita i realibilita autorkou prezentovaných výsledků.

<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odpovídají všechny uvedené informace soudobému stavu poznání? ▪ Neobsahuje práce zavádějící, či dokonce demagogická tvrzení a polopravdy? ▪ Jsou závěry prezentovány srozumitelně? ▪ Jsou prezentovány všechny relevantní poznatky? ▪ Byly vzaty v potaz silné i slabé stránky práce? ▪ Jsou závěry korektní? ▪ Byly vzaty v úvahu alternativní vysvětlení? ▪ Jsou závěry diskutovány v kontextu soudobého výzkumu? ▪ Jsou učiněna doporučení pro další výzkum nebo opatření? <p>(0-20 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy s prezentací nebo s interpretací výsledků ▪ Dobrá úroveň– prezentované výsledky jsou vnitřně konzistentní. Některé interpretace výsledků jsou přiměřené. Práce zmiňuje některé z jejích hlavních slabých a silných stránek ▪ Velmi dobrá úroveň– výsledky jsou srozumitelně prezentovány a jeví se jako správné. Interpretace výsledků jsou přiměřené. Slabé a silné stránky práce jsou diskutovány včetně implikací pro interpretace poznatků. Práce demonstruje porozumění implikacím diskutovaných poznatků pro další výzkum nebo opatření ▪ Výborná úroveň– výsledky prezentovány srozumitelně a jeví se jako správné. Správná interpretace výsledků je provedena s kritickým zohledněním možných alternativních vysvětlení. Jsou diskutovány slabé i silné stránky práce včetně implikací pro interpretace poznatků. Výsledky jsou diskutovány v kontextu dalších výzkumů a zdůrazňují přínos k rozvoji vědomostí (nebo vývoji nových technik a postupů). Jsou učiněna jasná a odpovídající doporučení pro další výzkum nebo opatření 	<p>10</p>
<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků (slovní hodnocení)</p> <p>Výsledky výzkumu jsou sumarizovány a zpracovány ve formě grafů a tabulek. Autorka se v práci dopouští četných desinterpretací nejen na základě významových posunů, ale také díky faktickým neznalostem; např. na str. 62 se autorka práce dopouští významového posunu – desinterpretace, kdy uvádí: „Tabulka č. 8 ukazuje, jak se odpovědi sester týkající se využívání zátek do uší u pacientů liší v závislosti na získané specializované způsobilosti.“, avšak sugestivní formulace otázky č. 9 v dotazníku („<i>Myslíte si, že u pacientů bez poruchy vědomí může využívání zátek do uší přispět ke zlepšení jejich spánku?</i>“), zjišťuje nikoli reálné využívání zátek do uší u pacientů sestrami v klinické praxi, ale pouze (!) subjektivní názor sester na efektivitu využití zátek do uší u pacientů v souvislosti s kvalitou spánku. Dále např. otázka dotazníku č. 3. <i>Odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry jsem získal/a absolvováním: ... c) bakalářského nebo magisterského studijního programu pro přípravu všeobecných sester (VŠ) aj.</i></p> <p>Kapitola prezentovaná autorkou práce jako Diskuze (3.5 na str. 51) je pokračováním analýzy a interpretace výsledků. Stěžejní kapitolu diskuze, prokazující autorčinu schopnost kritického myšlení, vzhled do zkoumané problematiky a zejména pochopení a interpretaci výsledků práce v širších souvislostech, tak v diplomové práci zcela postrádám (autorka ji zaměňuje se statistickou analýzou dat a interpretací jejích výsledků), zcela pak postrádám komparaci výsledků výzkumného šetření získaných autorkou a jejich srovnání s výsledky obdobných prací, zaměřených na shodnou problematiku.</p>		
<p>Etické aspekty práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Byly vzaty v úvahu etické otázky související s tématem práce a realizací výzkumu? ▪ Nedošlo k ohrožení zájmů účastníků výzkumu? ▪ Jsou diskutovány etické konflikty výzkumné činnosti? ▪ Byla respektována pravidla publikační etiky? ▪ Jaký byl výsledek shody v systém pro odhalování plagiátů (Thesis)? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – etické otázky jsou opominuty, etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů nejsou respektována nebo jsou nedostatečně ošetřena ▪ Dobrá úroveň– práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu, nicméně z etického hlediska vykazuje nedostatky, které ale nejsou zásadního charakteru ▪ Velmi dobrá úroveň– práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu ▪ Výborná úroveň– etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů jsou dostatečně ošetřeny. Jsou diskutovány všechny etické konflikty výzkumné činnosti. Autor bere v potaz společensko-kulturní dopad práce 	<p>10</p>

(0-10 bodů)		
Etické aspekty práce (slovní hodnocení) Výzkum byl realizován v souladu s etickými zásadami. Autorka v práci s literaturou a zdroji zachovává jednotnou citační normu. Výsledky Protokolu o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce v systému Theses ze dne 22.04.2016: Míra podobnosti: < 5% Počet podobných dokumentu: 20		
Odborný a společenský přínos <ul style="list-style-type: none">Pojednává práce aktuální/praktický problém?Je práce přínosná z hlediska oboru? (0-10 bodů)	<ul style="list-style-type: none">Nedostatečná úroveň – práce se nezabývá společensky aktuálním nebo praktickým problémemDobrá úroveň– práce pojednává alespoň částečně aktuální nebo praktický problém v kontextu oboruVelmi dobrá úroveň– práce pojednává aktuální a praktický problém v kontextu oboruVýborná úroveň – práce je originální a přínosná pro rozvoj oboru, zabývá se významným společenským problémem	5
Odborný a společenský přínos (slovní hodnocení) Autorka diplomové práce zvolila zajímavé a aktuální téma, které v podmínkách oboru intenzivní péče není v České republice zatím systematicky zpracováno. Bohužel se z mého pohledu nepodařilo potenciál tématu autorce diplomové práce v její empirické části vytěžit. Postrádám v práci, zejména v chybějící diskusi, autorčiny podněty a možnosti pro případné pokračování výzkumu.		
Formální úroveň práce <ul style="list-style-type: none">Obsahuje práce všechny klíčové části?Má práce dostatečný či přiměřený rozsah?Je práce logicky uspořádána?Je práce z formálního hlediska bez chyb?Má práce dobrou jazykovou úroveň?Jsou soustavně používány zavedené zkratky? (0-15 bodů)	<ul style="list-style-type: none">Nedostatečná úroveň – práce není na odpovídající úrovni zpracována a vnitřně uspořádána, např. chybí některá z jejích klíčových částí, neodpovídá rozsahem požadavkům či je nelogicky uspořádánaDobrá úroveň– text je z hlediska obsahového i formálního bez zásadních pochybení, práce je úplná a má jasnou strukturuVelmi dobrá úroveň– práce je zpracována na velmi dobré úrovni, text je vhodně členěn a jsou dodrženy všechny zásady logické i formální strukturace textuVýborná úroveň – práce je napsána na vysoké akademické úrovni	12
Formální úroveň práce (slovní hodnocení) K formální, jazykové stránce textu nemám připomínky zásadního charakteru. Příloha č. 1 Seznam zkratek však neobsahuje kompletní seznam (např. v na str. 8 textu diplomové práce autorka uvádí zkratku BMČ a CINAHL aniž by byly tyto uvedeny v seznamu; většina zkratek je autorkou uvedena v textu práce a nikoli však v Seznamu zkratek, který zavedla.		

Doporučená klasifikace práce podle bodového ohodnocení

Doporučený klasifikační stupeň	Bodové rozpětí pro diplomové práce
Výborně	100–86
Velmi dobře	85–71
Dobře	70–56

Práci klasifikuji stupněm: ~~Výborně~~ / ~~Velmi dobře~~ / ~~Dobře~~

Slovní zdůvodnění navrhovaného klasifikačního stupně¹:

¹V případě hodnocení stupněm neprospěl/a uvést hlavní nedostatky práce a zdůvodnění tohoto rozhodnutí.

- Práce obsahuje strukturovaný abstrakt, který však svým obsahem ne zcela odpovídá požadavkům.
- Klíčová slova, uvedená v abstraktu, nepovažuji vzhledem k názvu a také obsahu samotné diplomové práce za vhodně zvolená.
- Autorka práce však nepopsala zcela transparentně postup při vyhledávání tematicky relevantní literatury a zejména pak zpracování výsledků empirických studií do podoby přehledového review.
- Práce, zejména její 3 kapitola, nazvaná autorkou Metodologie a výsledky, není logicky strukturována a její text se tak stává pro čtenáře nepřehledným.
- Dílčí cíle na str. 33 jsou autorkou formulovány obecně a nejedná se o formulaci specifických výzkumných otázek a cílů samotného empirického šetření.
- Autorka práce opomněla explicitně popsat nejen způsob výběru vzorku respondentů, ale zejména jeho velikost nepovažuji za přiměřený pro formulaci důvěryhodných závěrů výzkumu, také vzhledem k tomu, že autorka uvádí, že návratnost dotazníku byla od 75 respondentů z celkem 100 oslovených. Současně se však na str. 53 dočítáme, že nebyly autorkou vyřazeny ze statické analýzy a zpracování dat neúplně vyplněné dotazníky (!), kdy na základě výpovědi autorky délku praxe uvedli pouze 62 respondenti.
- Příloha č. 1 Seznam zkratk neobsahuje kompletní seznam.
- V diplomové práci postrádám autorčiny podněty a možnosti pro případné pokračování výzkumu.

Práci doporučuji / nedoporučuji k obhajobě

Otázky a připomínky k obhajobě práce:

1. Jaké konkrétní dotazníky k hodnocení kvality spánku pacientů znáte a jaké používáte ve své klinické praxi?
2. Jakým způsobem je na odděleních intenzivní péče dokumentována kvalita spánku hospitalizovaných pacientů?
3. Jaké konkrétní nefarmakologické prostředky ovlivňování bolesti pacientů hospitalizovaných na odd. intenzivní péče, používané jako ošetrovatelské intervence zvyšující kvalitu spánku v prevenci spánkové deprivace, mohou sestry využívat?
4. Jak ovlivňuje architektonické uspořádání pracoviště resuscitačního odd. a odd. intenzivní péče kvalitu spánku pacientů hospitalizovaných na těchto odděleních?
5. Kdo a jak často monitoruje a vyhodnocuje na Vašem pracovišti doporučenou mez hluku stanovenou pro konkrétní pracoviště?
6. Jak byla zachována anonymita a ochrana účastníků výzkumu, když vyplněný dotazník odevzdávali respondenti staniční sestře na oddělení?
7. Mohla byste, prosím, jako autorka stávající práce naznačit možnosti zaměření dalšího výzkumného směřování tématu a problematiky výzkumu spánkové deprivace pacientů hospitalizovaných na oddělení intenzivní péče?

V Praze, 14. 5. 2016

Mgr. Milena Vaňková, Ph.D.

Místo a datum vypracování posudku

Podpis oponenta práce